

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Nomen persona significare quid commune tribus relationibus diuinis non
quiddit ative, sed denominatiue, verior sententia est. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

legitur. hoc articulo quia nomen personæ, non negationem formaliter, sed aliquem modum positum significat, ut latius ostendemus in 3. part. quæst. 3. artic. 2.

Cæteri Scholastici putant, nomen, *Persona*, aliquid positum significare, in eius tamen explanatione variant. Hæntic enim quodlibet 5. qu. 6. censet, nomen hoc significare intentionem communem omnibus personis, cumq; in eadem questione dicat duplicem esse intentionem, primam & secundam, & hanc posteriorem esse ens rationis, quale est genus, species & indiuiduum, videtur plane asserere, nomen, *Persona*, significare ens rationis; quia persona indiuidua substantia rationalis naturæ. Hæc etiam opinio tribuitur Durando in 1. distinct. 2. qu. 1. n. 5. ibi tamen solum asserit, hoc nomen significare intentionem, non explicans, utrum primam, an secundam; infra vero videbimus, an eius sententia ab opinione S. Thomæ, quæ verior est, aliquo modo differat.

Tertia igitur sententia est, nomen hoc significare aliquid reale commune secundum rationem omnibus personis ita docent Alexad. 1. part. q. 56. membr. 4. art. 2. Bonauent. in 1. distinct. 25. artic. 1. quæst. 1. S. Thom. & Caietan. in hoc articulo, Cap. col. in 1. distinct. 25. quæst. 1. art. 1. Marsilius in 1. quæst. 17. art. 2. concl. 2. nec ab ea opinione differt Durandus, ut inferius explicabitur, quam recentiores etiam Thomistæ sequuntur. Sed adhuc, & hi inter se dissentiunt. Nam recentiores aliqui cum Caietano affirmant, nomen, *Persona*, significare aliquid positum reale commune secundum rationem tribus personis Trinitatis, quod quidem non solum sit superius quiditativè tribus personis, ut significantur hoc nomine, *Persona*, sed etiam, ut significantur nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ita ut hæc predicatio sit quiditativa, *Pater auctus est persona*, & hæc, *Paternitas est personitas*. Fundamenta vero præcipua huius opinionis ad hæc duo reduci possunt, primum, aut nomen, *Persona*, prædicatur denominatiue de Patre & Filio, & Spiritui sancto, aut quiditativè; nam alio modo dici non potest; non prædicatur denominatiue, quia si hoc modo solum prædicaretur, cõcretum diceretur de concreto, nempe persona de Patre, sed non abstractum de abstracto, videlicet personitas de relatione; sic enim videbimus in alijs denominatiuis, in quibus cõcretum de concreto prædicatur, sed non abstractum de abstracto, ut album de pariete; non tamen albedo de abstracto parietis; atqui de relationibus etiam in abstracto prædicatur personitas; dicimus enim, *Paternitas est personitas*, ergo illa prædicatur in quid; quæ enim in abstracto de alijs prædicatur, ad quiditatem pertinent. Quo fit, ut eodem gradu nomen, *Persona*, quod concretum significat, prædicatur de Patre; quo personitas de paternitate dicitur. Eodem argumento probatur significatum nominis, *Persona*, quiditativè prædicari de Petro, aut de quouis altero homine singulari, non nomine, *Petrus*, *Paulus*, &c. Vnde non minus hæc est quiditativa, *Petrus est persona*, quam hæc, *Persona Petri est persona*. Idem de personitatibus singulari ratione dicendum est.

Deinde, aut ratio communis personæ, & personitatis in Deo contrahitur ad esse huius, & illius, ut in 1. partem Tom. II.

lius personæ, & personitatis per absolutum, aut per relatiuum, vel denique per aliquid vtrique commune; per aliquid commune non potest, ut patet, quia illud, quod contrahitur, debet esse singulare; per absolutum etiam nequit fieri, quia alioqui sequeretur, personas diuinas constitui, & distinguui proprietatibus absolutis, quod absurdum esse probabitur infra disputat. 13. cap. 3. Superest igitur, rationem personæ & personitatis vniuersim contrahi ad hanc, & illam personitatem, & personam diuinam relatione; ergo signum est illa duo prædicari quiditativè de relationibus, quibus adesse talis, & talis determinatur; id enim quod contrahitur, quiditativè dicitur de contrahente. Cætera argumenta, quæ fieri solent pro hac sententia, solum probant, relationes personales esse personitates; non autem de ipsis, ut significantur nomine relationis prædicari quiditativè significatum nominis, *Persona*.

CAPVT II.

Nomen, *Persona*, significare quid commune tribus relationibus diuinis, non quiditativè, sed denominatiue, verior sententia est.

Multo probabilior mihi semper visa est sententia, quæ docet, nomen, *Persona*, significare quidem conceptum communem huic, & illi personæ, ut significantur eodem nomine; non tamen significare rationem communem quiditativè paternitati, & filiationi, ut significantur his nominibus relatiuis. Pro hac sententia non possumus referre Scholasticos præcedenti cap. allegatos; illi enim excepto Caietano, & Durando, solum docent, nomen *Persona*, significare conceptum communem tribus personis, quod vno, & alio modo potest intelligi. Solus Caietan. peculiarem secutus est opinionem, quam iam retulimus: Durandus vero pro hac nostra sententia explicari potest. Sed, ut eam ratione confirmemus, notandum est in prædicamento substantiæ esse primam, & secundam substantiam: Prima est indiuiduum illius, secunda vero quodcumque vniuersale prædicatum vsque ad generalissimum: nomen autem, *Substantia*, & significatum illius commune est prima, & secunda substantia. Quo fit, ut nomen, *Substantia*, non significet aliquid commune essentialiter, vel quiditativè; nam generalissimo illius prædicamenti, & singularibus illius nihil potest esse commune essentialiter, & quiditativè præter ens, præsertim, quod proximè respiciat præter, & secundam substantiam, hoc est indiuidua, & vniuersalia prædicata substantiæ, ut satis liquet. Nomen igitur, *Substantia*, in vniuersum significat modum quandam realem, qui quasi denominatiue de prima, & secunda prædicatur. Desumitur autem hæc demonstratio ex actu, & quasi officio substantiæ, quod est subsistere, vel subflare, hoc est, sub alio esse, quod commune est primæ, & secundæ substantiæ, hoc est ei, quod est, primo & secundo subflare. Eodem modo, *Hypostasis*, seu *Subsistentia*, significat, quid commune Petro, & Paulo, quasi denominatiue, hoc est, singulariter, & indiuiduè existere. Quare hæc est differentia inter nomen, *Persona*, nomen, *Petrus*, quod hoc significat ipsam rem, cui conuenit denominatio personæ; illud vero denotat ipsam denominationem, & modum subsistendi incommunicabiliter, Tum etiam

Caietan.
Durand.Substantia
denominatiue
dicitur
de prima &
secunda
substantia.

7.

Subsistentia
qua ratione
communis
est Petro, &
Paulo.

etiam à significato nominis, *Petrus*, abstrahitur ratio naturæ communis essentialiter, sed ab hoc, & illo significato personæ solum potest abstrahi ratio communis denominatiue Petro, & Ioanni: tametsi essentialis sit huic & illi personæ, ut nomine, *Persona*, significatur.

Persona non significat quiddam rationum conceptum verum.

Deinde aduertendum est, personam definiri per indiuiduum, seu incommunicabile: hæc autem duo non significant conceptum quiditativum verum, sed denominatiuum: est enim indiuiduum veluti passio propria cuiusque rei in ratione entis, sicut bonum; passio autem non prædicatur in quid sed denominatiue: sic ergo non mirum est, si ex hac etiam parte nomen, *Persona*, rationem denominatiuum significet Petri, & Ioannis; quamuis sit essentialis huic, & illi personæ, ut nomine, *Persona*, significatur. Atque ideo rectè admonet Scotus in 1. distinct. 23. quæst. 1. in fine, à tribus personis Trinitatis, Patre videlicet, Filio, & Spiritu sancto non posse abstrahi conceptum commune quiditativum: bene tamen communem quasi proprium earum: proprium autem denominatiue prædicatur, ut proximè dicebamus.

Scotus.
8.

Vera sent. confirmatur.

Hinc ergo rectè probatur nostra sententia: nam cum nomen, *Persona*, formaliter, & expressè significet rationalis naturæ incommunicabilem substantiam, idem significabit persona diuina, nisi quod in locum rationalis naturæ, diuina debet substitui: in hac autem definitione licet ipsa natura diuina, aut deitas, sit connotatū secundum propriam rationem essentialē, significatum tamen directum est denominatiuum respectu Patris, Filij, & Spiritus sancti; est enim modus ille subsistendi per modum actus, est etiam ratio incommunicabilis, seu indiuidui, quæ est veluti passio, ut explicatum est, quare totum significatum denominatiue de persona dicitur; ideoque existimo, Durandum dixisse, nomen, *Persona*, significare intentionem communem tribus, aut pluribus personis; non quidem quam Logici vocant secundam, quæ est ens rationis, sed quia denominatiue de Petro & Ioanne, de Patre, & Filio, & Spiritu sancto prædicatur. Vtrum autem paternitati, filiationi, & spirationi actiue, & passiue, detur aliquis communis conceptus relationis, an non, dicemus infra disput. 159. cap. 7.

Durand.

CAPVT III.

Solutio argumentorum tertie sententiæ.

9. Aliquando prædicatur denominatiue abstractum de abstracto.

Ad primum vero Argumentum tertie opinionis respondeo, nomen, *Personalitas*, abstractum prædicari de relationibus diuinis in abstracto, nihilominus ipsis non esse essentialē; neque enim quævis forma, quæ abstracte prædicatur de aliquo subiecto, est illi essentialis, sed aliquando est denominatiua. Nam rationalitas dicitur differentia, & risibilis proprietas; & tamen ratio differentia, rationalitatis, nec ratio proprietas risibilitatis essentialis est. Sic etiam de hæcitate (ut ita loquar cum Scoto) Petri, aut Ioannis prædicatur abstracte indiuiduatio; & tamen non est illi essentialis, sed veluti proprietas, sicut etiam ratio indiuidui non est essentialis Petro, vel Ioanni, ut probatum est. Dicimus igitur abstractum de abstracto aliquando denominatiue prædicari: tunc præsertim, quando denotamus quasi actum, & officium illius, ut si de hæcitate dicamus, ea reddi Petrum, vel Ioannem singularem,

Scotus.

& indiuiduum, & ipsam esse singularitatem, vel rationem singularis hæc enim non prædicatur essentialiter de hac, & illa hæcitate, si ergo in proposito paternitas, seu filio in diuinis dicitur personalitas denominatiue, quia personalitas significat rationem singularitatis, & indiuiduatis, quæ ultimo natura diuina red dicitur incommunicabilis; ratio autem singularitatis est veluti passio ipsius relationis, non ergo mirum, si tres diuinae relationes habeant commune quoddam prædicatum denominatiuum.

Ad secundum respondeo, rationem communem personæ contrahi in diuinis essentialiter, & quiditativè veluti per differentias proprias, per hæc & illam rationem. Nam per relationes contrahitur ratio personæ, non sicut per proprias differentias, sed sicut per materiale subiectum, quod denominant: hæc autem, & illa ratio personæ, quæ contrahitur communis ratio personæ, ex se essentialiter absoluta est, tametsi denominatiue dicatur de relativa personæ; id quod significat Augustinus lib. 7. de Trinitate, cap. 6. ubi probat, personam ad se significari, non ad aliud, intelligit enim, expressè, & formaliter; ob id tamen non negat, de relatione denominatiue prædicari.

Neque satis est, si dicatur nomen, *Persona*, significare aliquid abstractum ab absoluto, & relatione; quia impossibile est, esse aliquid commune absolute, & relationi, nisi solo nomine, ut optime probat Durandus in 1. distinct. 23. quæst. 1. n. 2. & ratio esse potest huiusmodi. Si conceptus illi communis abstractus est à relatione, & absolute, sequitur non esse ad aliud; impossibile autem est, aliquid concipi non ad aliud, & non concipi absolute, & ad se; illud enim est absolute, quod à termino soluitur, quia nihil aliud respicit: ergo non potest aliquis conceptus realis esse communis relatiue, & absolute. Quo etiam argumento probatur, non posse rationem accidentis vniocam esse, vel vnum conceptum obiectum illius assignari commune nouem predicamentis, quantumvis dicatur, analogice ab inferioribus eam participari, quia non potest ille conceptus non esse absolute, ut probatum est: absolute autem nequit contrahi essentialiter per differentias relationis; ergo nihil potest esse commune secundum rationem absolute & respectiue; sed eodem nomine accidentis proximè significatur relatiue, & reliqua octo predicamenta. Deinde cum Augustinus loco allegato dicat personam significari ad se, non ad aliud, nullo modo asserere possumus conceptum personæ abstractum esse absolute, & respectiue, sed absolute esse.

Ex dictis sequitur discernere esse inter hæc tria nomina, *Petrus*, *Quidam homo*, *Persona*, quia nomen, *Petrus*, significat rem ipsam, quæ constituitur per personam, connotat autem naturam humanam in qua subsistit, sed, *Persona*, eandem significat rem, denominatiue tamen, & connotat naturam; at, *Quidam homo*, significat directè naturam hominis cum proprietate, & modo subsistendi, quem connotat, ut docuit S. Thomas in hoc articulo. Durandus quæst. doctrin. 6. & 7. qui tacito nomine reprehendit Durandum sanctum, quasi oppositum docuerit, cum tueretur id non dixerit; tametsi Caietanus, nescio quæ ratione deceptus, putauerit, ex sententia S. Thomæ idem significari hoc nomine, *Quidam homo*, quod nomine, *Persona*.

Deinde